

Meninger

Navnepolitikk

Ukrainas nasjonalforsamling bestemte i 1995 at hovedstadens navn skulle staves Kyiv, påpeker Jan Arild Snoen. Foto: Gleb Garanich, Reuters/NTB

Medierevisjonen

Jan Arild Snoen

Forfatter og samfunnsdebattant

Kyiv, ikke Kiev!

Norske medier er forvirret om hva de skal kalle den ukrainske hovedstaden. Kiev dominerer fremdeles, men Kyiv dukker også opp, senest i en lederartikkel i Aftenposten 7. februar. Blant annet BBC og The Economist bruker nå nesten konsekvent Kyiv. Hva er det som foregår?

Vi som har levd en stund, vet at stedsnavn endres. Peking er blitt til Beijing, fordi det siste ligner mest på hvordan kineserne uttaler navnet. Noen slike endringer, som Bombay til Mumbai i India, har vært en politisk markering. Begge navn har rot i historien, men da den høyrepulistiske Shiv Sena-bevegelsen kom til makten der, ble Mumbai innført, siden Bombay, med rette eller urette, var knyttet til britisk kolonivelde.

Fra Burma til Myanmar. Burma er blitt til Myanmar, noe som har vært svært omstridt, siden det ble drevet igjennom av et tidligere militærdiktatur i 1989. Uttalelser fra den nå avsatte, demokratisk valgte statsministeren Aung San Suu Kyi har spriket.

Hun brukte Burma i opposisjon, men sa hun var bekvem med Myanmar da hun styrte på de militæres nåde. Det ser ut til at demokratibevegelsen har forsonet seg med det nye navnet. I hvert fall har det lav prioritet, sammenlignet med å bli kvitt dagens regime.

Den norske Burmakomiteen skiftet navn i 2018 (men tok seg aldri bryet med å bytte ut logoen med det gamle navnet).

Skulle landet bli virkelig demokratisk, kan det likevel hende at det går som med St. Petersburg, at det gamle navnet kommer tilbake.

Kan være problematisk. For oss i andre land bør regelen være at vi aksepterer de endringene som landet eller byen selv ønsker.

Det kan likevel være problematisk dersom det er et diktatur som endrer et navn, og befolkningen ønsker å beholde det gamle, slik som i Burma.

Det er heller ikke helt enkelt når en del av et land føler seg kolonisert, som i Xinjiang i vest-Kina, tidligere kjent som Sinkiang. De som kjemper for uavhengighet, foretrekker Øst-Turkmenistan. I min bok «Den nye kalde krigen», der jeg drøfter un-

dertrykkelsen av uigurene i detalj, bruker jeg likevel det kinesiske Xinjiang. Det er små utsikter til at denne provinsen noen gang oppnår uavhengighet.

Ett folk? Selv om vi av og til kan mislike dem som styrer et område og motivene deres for navneskiftet, går vi altså med på det. Så hvorfor ikke Kyiv?

Ukrainsk og russisk er beslektede språk, men langt fra identiske. På russisk heter byen Kiev, på ukrainsk Kyiv.

Siden mellom 68 og 78 prosent av innbyggerne i landet har ukrainsk som sitt førstespråk (mange snakker begge), er det ikke merkelig at nasjonalforsamlingen i 1995 bestemte at navnet skulle staves Kyiv. I hovedstaden er omkring 90 prosent ukrainsk-talende.

Dette var også en markering av at russisk dominans over Ukraina, inkludert en rusifisering av språk og kultur, var over.

For eksempel eksisterer ikke det ukrainske språket, ifølge et dekrét fra den russiske tsaren i 1863. Så sent som i fjor skrev den russiske diktatoren Vladimir Putin en lang artikkel om at russere og ukrainere er ett folk. De fleste ukrainere er uenige, og det blir stadig flere av dem når Putin truer med krig.

Høyere prioritet. Etter at Russland i 2014 okkuperte deler av landet, fikk navnevalget høyere prioritet, og i 2018 satte Ukrainas regjering i gang en kampanje for å få engelskspråklige medier til å bruke Kyiv.

Mange har gjort det, som Washington Post, New York Times, Associated Press og Daily Telegraph. Men altså ikke norske medier.

Russland okkuperer deler av Ukraina og truer resten. Det minste vi kan gjøre, er å bruke det navnet landets innbyggere og demokratisk valgte myndigheter foretrekker på sin hovedstad, og ikke det navnet som foretrekkes av potensielle okkuperanter.

Medierevisjonen er en fast spalte for mediekritikk. Spaltister er Kjersti Thorbjørnsrud, Jan Arild Snoen og Anki Gerhardsen.

Kort sagt

Makspris gir ikke strømkrise

Civita-rådgiver Sondre Hansmark prøver i Aftenposten 4. februar å arrestere Rødts forslag om en makspris på strøm. Begrunnelsen hans er at en makspris hadde ført til strømunderskudd og strømrasjonering.

Hansmark tar feil i at makspris fører til strømunderskudd.

Strømprisene var skyhøye i 2021 og vil være det i hele 2022. Men på tross av at prisene er så høye, bruker vi ikke mindre strøm, sånn som vi ifølge Hansmarks logikk burde gjort.

Det er nemlig én ting som er førende for hvor mye strøm vi bruker: utetemperaturen.

Er det kaldt, må vi bruke mer strøm for å ha det varmt nok hjemme. Varme i husene er livsnødvendig. I et land langt nord der elektrisitet brukes som oppvarming, er vi nødt til å sikre at alle har råd til å ha det varmt nok hjemme.

Det gjør vi med Rødts maksprisforslag, som setter maksprisen til snittet av det prisen har vært de siste tiårene, 35 øre/kWh. Og unødvendig luksusforbruk over en viss kWh-grense skal koste mer.

Hansmark er heldigvis enig med Rødt i at det er en strømpris-krise, ikke en strømkrise, vi står i. Og det er fordi vi jo har nok kraft i Norge! Vi har et kraftoverskudd på 20 TWh i normalår.

Derfor vil ikke en makspris på strøm, samtidig som vi regulerer eksporten av kraft gjennom nye utenlandskabler strengere, føre til en strømkrise, som Hansmark påstår.

Det er markedet som er en trussel mot forsynings sikkerheten, ikke det norske forbruket, fordi det nå er blitt eksportert mye strøm når prisene er høye i Europa.

Vi kommer til å bruke mer elektrisitet i fremtiden. Men hvor mye det er behov for, er det ikke enighet om.

Rødt har lansert sin egen kraftplan, som viser at vi har nok kraft i fremtiden til de aller fleste behov – men ikke til elektrifisering av sokkelen og eksport til England, som bare gir oss høye strømpriser i retur.

Sofie Marhaug, stortingsrepresentant for Rødt, nestleder i energi- og miljøkomiteen